Uprasza się P. T. Lekarzy o umieszczanie „PRZEWODNIKA KĄPIELOWEGO" w poczekalniach dla chorych.

Nr. 7. Kraków, dnia 15. lipca 1908 r. Rok V.

PRZEWODNIK KĄPIELOWY

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, ulica Szewska 27.

Popierajmy polskie zdrojowiska i uzdrowiska!

I. Solanki

a) pojedyncze:
Birsztany, Druskieniki, **Rymanów** (zdr. Klaudyi).

b) jodowo-bromowe:
Ciechocinek, **Iwonicz**, Rabka, **Rymanów** (zdrój Celestyny i Tytusa).

c) litowe:
Iwonicz, Rymanów.

d) zołzy (zgęszczone):
Ciechocinek, Rabka, **Truskawiec.**

II. Wody gorzkie:

Morszyn.

III. Wody siarczane:

Busko, Krzeszowice, **Lubień, Niemirów**, Solec, **Swoszowice, Truskawiec.**

IV. Szczawy

a) alkaliczne:
Głębokie.

b) alkaliczno-słone:
Krościenko n. Dunajcem, Szczawnica, Wysowa.

c) wapniowe:
Drużbaki, **Nałęczów.**

d) żelaziste:
Krynica, Nałęczów, Sławinek, Szczawnica, Wysowa, **Żegiestów.**

V. Cieplice:

Jaszczurówka koło Zakopanego.

VI. Kąpiele morskie:

Połąga.

VII. Uzdrowiska i stacye klimatyczne:

a) górskie i podgórskie:
Bystra, Delatyn, Dora, Jaremcze, Jaworze, Kosów, Ojców, Ustroń, Wisła, Worochta, **Zakopane**, Zawoja.

b) nizinne:
Czarniecka Góra, Grodzisk, Otwock, Sassów, Sławuta.

Uwaga. Tłustym drukiem oznaczono miejscowości, co do których bliższe szczegóły znajdują się w ogłoszeniach.

Rok V. Kraków, dnia 15. lipca 1908 r. Nr. 7.

PRZEWODNIK KĄPIELOWY

Organ polskiego Towarzystwa balneologicznego.

Dwutygodnik ilustrowany. — Wychodzi od 15. kwietnia do 1. października.

Redaguje Komitet. Redaktor: Dr. KAZIMIERZ FLIS.

Redakcya i administracya:
Kraków, ulica Szewska L. 27. — Telefon Nr. 405.
Rękopisów nie zwraca się.

OGŁOSZENIA:
za 1 wiersz petitem lub jego miejsce 30 hal.
Adresy lekarskie 1 K 50 h jednorazowo.

„Przewodnik kąpielowy" rozsyła się **bezpłatnie** P. T. Lekarzom w Galicyi, W. Ks. Poznańskiem i Królestwie Polskiem, czytelniom publicznym, kawiarniom, cukierniom, restauracyom, hotelom i umieszcza w pociągach osobowych i pospiesznych na głównych liniach kolejowych.
W prenumeracie kosztuje „Przewodnik kąpielowy" 6 kor. za rocznik.

Przegląd najważniejszych chorób przewlekłych, nadających się do leczenia w polskich zdrojowiskach i uzdrowiskach.

Choroby	Nadają się do leczenia w zdrojowiskach i uzdrowiskach
Choroby serca i narządu krążenia	Ciechocinek, Iwonicz, Jaworze, Krynica, Morszyn, Ojców, Rymanów, Szczawnica, Truskawiec.
Choroby nosa, gardła, krtani, płuc i opłucnej	Birsztany, Bystra, Iwonicz, Jaśkowice, Jaworze, Kamionka, Kosów, Nałęczów, Nowe Miasto, Ojców, Otwock, Rabka, Sławuta, Szczawnica, Truskawiec, Wysowa, Zakopane.
Choroby żołądka	Druskieniki, Krynica, Rymanów, Szczawnica, Żegiestów.
Choroby jelit	Birsztany, Druskieniki, Kamionka, Kosów, Krynica, Morszyn, Nałęczów, Truskawiec, Rymanów, Żegiestów, Szczawnica.
Choroby wątroby i dróg żółciowych	Ciechocinek, Iwonicz, Morszyn, Szczawnica, Truskawiec.
Choroby śledziony	Iwonicz, Krynica, Szczawnica, Zakopane, Żegiestów.
Choroby nerek i pęcherza	Ciechocinek, Druskieniki, Krynica, Nałęczów, Rymanów, Szczawnica, Truskawiec.
Choroby kobiece	Birsztany, Busko, Ciechocinek, Czarniecka Góra, Druskieniki, Iwonicz, Jaworze, Krynica, Lubień, Maryówka, Morszyn, Nałęczów, Rabka, Rymanów, Solec, Swoszowice, Truskawiec, Żegiestów.

Choroby	Nadają się do leczenia w zdrojowiskach i uzdrowiskach
Nerwice ogólne i przewlekłe choroby nerwowe z tłem anatomicznem	Bystra, Ciechocinek, Czarniecka Góra, Grodzisk, Jaśkowice, Jaworze, Kiselka, Kosów, Krynica, Lubień, Maryówka, Morszyn, Nałęczów, Nowe Miasto, Ojców, Otwock, Sławuta, Solec, Szczawnica, Truskawiec, Zakopane, Żegiestów.
Choroby kości, mięśni i stawów na tle reumatycznem i gruźliczem	Birsztany, Busko, Ciechocinek, Druskieniki, Iwonicz, Krynica, Krzeszowice, Lubień, Morszyn, Rabka, Rymanów, Solec, Swoszowice, Truskawiec.
Choroby przemiany materyi, jak otyłość, moczówka cukrowa, dna i t. d.	Birsztany, Busko, Czarniecka Góra, Krynica, Morszyn, Nałęczów, Ojców, Otwock, Rymanów, Solec, Szczawnica, Truskawiec, Żegiestów.
Choroby krwi	Bystra, Jaworze, Krynica, Morszyn, Nałęczów, Ojców, Sławuta, Szczawnica, Truskawiec, Wysowa, Zakopane, Żegiestów.
Zołzy — przymiot	Birsztany, Busko, Ciechocinek, Druskieniki, Iwonicz, Lubień, Morszyn, Rabka, Rymanów, Solec, Swoszowice, Truskawiec.
Choroby skóry	Ciechocinek, Birsztany, Iwonicz, Lubień, Rabka, Rymanów, Solec, Swoszowice, Truskawiec.
Zatrucia morfinowe, wyskokowe, nikotynowe i rtęciowe	Grodzisk, Kiselka, Maryówka, Nowe Miasto, Solec, Swoszowice, Zakopane.

Zestawienie wód mineralnych zagranicznych z takiemiż wodami krajowemi na podstawie rozbiorów chemicznych, stwierdzające możność zastąpienia wszelkich wód niemieckich wodami już to naszemi już innych krajów, z równym dla chorych skutkiem.

UWAGA. Zestawione ze sobą zostały tylko zdroje najczęściej używane z pośród wielkiej liczby znanych w różnych krajach Europy.

Numer bieżący	Nazwy 8-miu grup według dzisiejszej klasyfikacyi		Podgrupy i ich główna charakterystyka chemiczna	Wody niemieckie	Wody krajowe	Wody innych krajów	UWAGI
1	**I. Cieplice obojętne** *). Zawierają bardzo mało części stałych, nie więcej nad 0,6 w litrze wody. Dzielimy je na:	1	Cieplice o temperaturze niższej niż ciepłota ciała lub temperatury tej blizkie, i	Badenweiler w Schwarzwaldzie; Schlangenbad w Hessen-Nassauskiem; Landeck na Śląsku Pruskim.	Jaszczurówka (Olczysko) pod Zakopanem.	Neuhaus, Römerbad, Tüffer w Styryi; Johannisbad w Czechach; Pfäffers i Ragatz w Szwajcaryi.	Jaszczurówka, jedyna polska cieplica o temperaturze 20, 4° C., a więc najniższej, jaką między cieplicami spotykamy, lubo nie może mieć tego znaczenia co inne o wyższej ciepłocie, jednak jako uzupełnienie zabiegów wodoleczniczych daje się z wielką dla chorych korzyścią stosować.
2		2	Cieplice o temperaturze wyższej niż ciepłota ciała.	Warmbrunn na Śląsku Pruskim; Wildbad w Wirtembergii.	—	Cieplice (Teplitz) w Czechach; Gastein (Gastuń) w Salzkammergut.	
3	**II. Szczawy proste** **). (Wody stołowe).	1	Zawierają bardzo mało części stałych, a jedynym w nich działającym składnikiem jest kwas węglany.	Apollinaris, Fachingen, Selters i bardzo wiele innych.	Woda z Krościenka nad Dunajcem w Galicyi; woda z Głębokiego (najbogatsza szczawa stołowa, dotąd na potrzeby zamiejscowe nie eksploatowana) tamże. Narzan na Kaukazie.	Bilin, Giesshübl, Krondorf w Czechach; Gleichenberg: Klausenquelle w Styryi i wiele innych. Bussang we Francyi.	Obecnie zaczęto więcej zwracać uwagi na wszelkie źródła i poddawać je rozbiorowi. W wielu razach rozbiór wykazał obecność wolnego kwasu węglanego i ilość części stałych odpowiadającą znanym szczawom alkalicznym. Tą drogą między innemi ujawniono wodę oblągorską »Ursus« i wodę żytnicką na Podolu, w miejscowości Żytniki.
4	**III. Wody alkaliczne.** Zawierają: dwuwęglany i węglany alkaliczne zwykle w znacznej ilości, sól kuchenną, związki litu, siarczan sody i magnezyi, oraz arsen i kwas węglany we wszelkich postaciach, t. j. jako związany, pół związany i wolny. Dzielimy je na pięć podgrup, a mianowicie na:	1	Szczawy alkaliczne zawierające przewagę dwuwęglanów alkalicznych, a głównie dwuwęglan sody.	Neuenahr w Prusiech; Obersalzbrunn: Kronenquelle; Cudowa: Eugenquelle na Śląsku pruskim, oraz inne, i wody poprzedniej (II.-ej) grupy.	Woda z Krościenka nad Dunajcem w Galicyi; woda z Głębokiego (dotąd nie eksploatowana) tamże. Borżom na Kaukazie.	Vichy, źródła: Celestins, Grande Grille i Vals (la Madelaine) we Francyi; Bilin, Krondorf, i w. i. w Czechach.	Należy zauważyć, iż grupa II., t. j. szczawy proste, bardzo się zbliżają do podgrupy pierwszej wód alkalicznych i dlatego w wielu balneologiach jedna i ta sama woda tu i tam figuruje.
5		2	Szczawy alkaliczne zawierające prócz dwuwęglanów alkalicznych związki litu.	Obersalzbrunn: Oberbrunnen i Kronenquelle na Śląsku pruskim.	Trzy te podgrupy wód alkalicznych reprezentuje w sposób wszelkim wskazaniom zadość czyniący Szczawnica w Galicyi z jej siedmioma zdrojami, które są: Magdaleny i Józefiny, silne szczawy solankowe sodowo-solne; Wandy, Stefana i Waleryi, szczawy solankowo-sodowe; Jana, szczawa solankowa sodowo-żelazista; Szymona, szczawa solankowa sodowo-litowa. Essentuki na Kaukazie.	Salvator na Węgrzech; Bilin: Sauerquelle i Josephsquelle w Czechach.	Siedm zdrojów szczawnickich przedstawia w swym składzie ilościowym dość wydatne różnice, co daje możność uczynienia zadość różnym wskazaniom leczniczym; i tak: w dwuwęglan sody i magnezyi najbogatszy jest zdrój Magdaleny; w chlorek sodu tenże zdrój i zdrój Józefiny; w siarczan sody też same zdroje; w dwuwęglan litu zdrój Szymona; w wolny kwas węglany zdrój Stefana; zdrój Jana zawiera więcej niż inne dwuwęglanu żelaza Zdroje Waleryi i Wandy zajmują miejsce pośrednie.
6		3	Szczawy alkaliczno-solankowe czyli alkaliczno-muriatyczne zawierające chlorek sodu	Ems: Kraenchen, Kesselbrunn i Victorya w Hessen-Nassauskiem; Weilbach Natron-Lithionquelle tamże; Obersalzbrunn: Oberbrunnen na Śląsku pruskim. Soden w Hessen-Nassau.		Gleichenberg: Constantins- i Emmaquelle w Styryi; Łukaszowice na Morawach.	
7		4	Szczawy alkaliczno-solne, zawierające oprócz dwuwęglanów alkalicznych siarczan sody.	Elster: Salzquelle w Saksonii (w tę grupę wód Niemcy są bardzo ubodzy).		Karlsbad, Marienbad, Franzensbad (Salzquelle) w Czechach; Rohitsch w Styryi; Tarasp w Szwajcaryi.	
8		5	Wody alkaliczne składem swym do powyższych zbliżone lecz prócz tego arsen zawierające.	Cudowna Eugenquelle na Śląsku pruskim (bardzo słaba, gdyż tylko 0,002 arsenu zawiera).	—	La Bourboule źródła: Percière i Sedaiges we Francyi.	Dla ścisłości w klasyfikacyi wyróżniamy wody alkaliczne z arsenem od innych, co ma więcej teoretyczne znaczenie, gdyż z wyjątkiem zdrojów La Bourboule nie przepisujemy wód alkalicznych dla arsenu, np. Vichy, choć te arsen zawierają.
9	**IV. Wody z ziemiami alkalicznemi.**	1	Zawierają oprócz alkaliów związki ziem alkalicznych jako to: węglan wapna i magnezyi oraz siarczan wapna. Występują także jako szczawy ziemne.	Lippspringe w Westfallii i Wildungen w Waldeck-Pyrmont.	Birsztany, w gub. Wileńskiej pow. Trockim, t. zw. Źródła Stare.	Contrexéville: pavillon, Vittel i Pugues Saint-Leger we Francyi.	Zdroje Birsztańskie posiadające skład chemiczny tej grupie wód właściwy i mogące wszelkie sprowadzane wody tej kategoryi zastąpić, nie były dotąd eksploatowane na eksport. Ma to obecnie nastąpić.
10	**V. Wody żelaziste.** Dzielimy je na trzy podgrupy, a mianowicie na:	1	Szczawy żelaziste dwuwęglan żelaza zawierające.	Homburg: Stahlbrunnen i Schwalbach w Nassauskiem; Elster: Moritzquelle w Saksonii; Pyrmont w Księstwie Waldeck-Pyrmont.	Krynica w Galicyi, zdrój główny i Słotwiński oraz 12 innych; Żegiestów tamże. Nałęczów i Sławinek pod Lublinem, Szepetówka na Wołyniu.	Bardyów na Węgrzech; Rodna w Siedmiogrodzie; Sangerberg i Franzensbad, (Franzensquelle) w Czechach, Spaa w Belgii.	W największej liczbie przypadków zdroje krajowe wystarczą. Z 5-ciu miejscowości tylko dwie, mianowicie Krynica i Żegiestów zajmują się wysyłką swych wód.
11		2	Wody żelaziste, zawierające siarczan żelaza i wolny kwas siarczany.	Hermannsbad na Śląsku pruskim; Muskau: Bade- i Neue Schwefelquelle tamże.	—	Levico fortius, Roncegno i Mitterbad w Tyrolu; Srebrenica: Guberquelle w Bośni.	Lecznicze znaczenie mają niemal wyłącznie wody z dwuwęglanem żelaza. Wody z siarczanem żelaza mają daleko mniejsze znaczenie, i dajemy je dla arsenu, jeśli go zawierają. Ze względu na trudność w ścisłem dawkowaniu tak ważnego jak arsen środka, racyonalniej jest przepisywać ten środek w postaci roztworów przygotowywanych w aptekach.
12		3	Wody z siarczanem żelaza, wolnym kwasem siarczanym i arsenem.	—		Levico i Roncegno w Tyrolu; Srebrenica: Guberquelle w Bośni.	

*) Cieplicami albo termami nazywamy wody przeważnie do kąpieli służące, których ciepłota bez sztucznego podegrzewania tak jak one z łona ziemi się wydostają, jest ciepłoty ciała blizką lub od niej wyższą. Dotąd znane są: termy czyli cieplice obojętne, cieplice siarczane i cieplice solankowe.

**) Szczawami nazywamy wszelkie wody zawierające kwas węglany wolny, bez względu na ich skład chemiczny.

Numer bieżący	Nazwy 8-miu grup według dzisiejszej klasyfikacyi		Podgrupy i ich główna charakterystyka chemiczna	Wody niemieckie	Wody krajowe	Wody innych krajów	UWAGI
13	**VI. Solanki** *). Główną ich część składową stanowi sól kuchenna. Dzielimy je na ośm podgrup, a mianowicie na:	1	Solanki zimne.	Reichenhall w Bawaryi; Kreuznach: gradirte i einfache Soole w Prusiech; Kołobrzeg-Colberg w Pomeranii i w. innych.	Ciechocinek w Król. Polskiem. Truskawiec, zdroje: Maryi, Zofii i Bronisławy w Galicyi. Rabka, zdrój Krakusa tamże.	Ischl, Hallstadt i Aussee w Salzkammergut; Gmunden w Górnej Austryi.	Solanki i szczawy solankowe zimne, wcale nie stoją niżej pod względem skuteczności od solanek i szczawów solankowych z natury ciepłych. Te ostatnie są o tyle dogodniejsze, że używając ich na miejscu, ogrzewać ich nie trzeba; używane po za źródłem, muszą być ogrzewane, o ile jako ciepłe do użycia zalecone zostały. (Patrz uwagę o zdrojach siarczanych).
14		2	Solanki gorące.	Wiesbaden w Nassauskiem.	Ciechocinek podegrzany do temperatury przez lekarza wskazanej, lub inne dogrzane solanki.	Balaruc i Bourbonne-les-Bains we Francyi; Battaglia we Włoszech (niedaleko Wenecyi).	
15		3	Szczawy solankowe zimne.	Kissingen w Bawaryi; Soden w Nassauskiem; Homburg vor der Höhe: Elisabethbrunnen; Soden: Soolbrunnen w Nassauskiem.	Rymanów zdrój Klaudyi: solanka ciechocińska lub zdrój druskienicki Nr. 2 nasycony kwasem węglanym. Truskawiec, zdrój zw. Surowica w Galicyi.	Szczaw solankowych podgrupy 3 i 4 w krajach bliżej nas położonych nie znajdziemy. Gdzie tylko solanki się znajdują, nasycają je kw. węglanym, w miarę potrzeby ogrzewają i jako szczawy solankowe zimne lub ciepłe podają. Tak robią nawet w najsławniejszych kurortach jak n. p. w Reichenhall, nie mając szczaw naturalnych.	Zdrój Klaudyi w Rymanowie może całkowicie zastąpić Kissingen, mianowicie zdroje Rakoczy i Pandura, a nawet jest od nich skuteczniejszy, gdyż zawiera dwuwęglan sody, którego tamte nie zawierają.
16		4	Szczawy solankowe gorące.	Oeynhausen w Westfalii; Soden: Soolsprudel w Nassauskiem; Nauheim: Friedrich-Wilhelm Sprudel w Hessyi.	Solanka ciechocińska nasycona kwasem węglanym i ogrzana do temperatury zalecanej; również i zdrój druskienicki Nr. 2 nasycony kwasem węglanym i odpowiednio ogrzany.		Od czasu wprowadzenia w użycie kwasu węglanego płynnego nasycanie nim wód, szczególniej na eksport przeznaczonych, głównie solanek i wód stołowych, stało się powszechnem.
17		5	Szczawy solankowe zawierające chlorek litu.	Salzschlierf: Bonifaciusbrunnen w Turyngii; Kreuznach Elisabethquelle w Prusiech; Nauheim: Kurbrunnen w Hessyi.	Rabka zdrój Kazimierza w Galicyi.	—	Z 15-tu tej podgrupy zdrojów związki litu zawierających pierwsze miejsce zajmuje Salzschlierf Bonifaciusquelle: drugie Elster Königsquelle; trzecie Rabka zdrój Kazimierza; po nim idzie jeszcze dwanaście innych zdrojów.
18		6	Solanki z chlorkiem wapna.	Neudorf w Hessyi; Köningsdorf-Jastrzemb: concentrirte Soole na Śląsku pruskim.	Druskieniki w guberni Grodzieńskiej nad Niemnem.	Hall w Górnej Austryi; Basen w Siedmiogrodzie; Also Sebes na Węgrzech.	—
19		7	Solanki zawierające jod (zwykle jodki i bromki razem).	Köningsdorf-Jastrzemb na Śląsku pruskim; Kreuznach: gradirte Soole w Nadreńskiem; Heilbrunn: Adelheidsquelle w Bawaryi.	Rabka, zdrój Maryi i Rafaeli; Iwonicz, zdrój Karola i Amelii w Galicyi.	Hall: Tasilloquelle w Górnej Austryi; Łukaszowice: Luisenquelle na Morawach; Saxon-les Bains i Wildegg w Szwajcaryi.	Ze względu na wysoki bardzo stopień mineralizacyi zdrojów Rabczańskich oraz łatwo rozkładających się związków jodo-bromowych, wody te długo nie mogą być przechowywane, i z tego powodu mniej się nadają do wysyłki, a głównie do użycia na miejscu.
20		8	Solanki zawierające brom (zwykle bromki i jodki razem).	Kreuznach: gradirte Soole i Oranienquelle w Nadreńskiem; Heilbrunn: Adelheidsquelle w Bawaryi.	Rabka, zdrój Maryi i Rafaeli; Iwonicz, zdrój Karola i Amelii w Galicyi.	Hall w Tyrolu i Hall w Górnej Austryi; Balaruc we Francyi; Ischl i Hallstadt w Salzkammergut.	
21	**VII. Wody gorzkie.**	1	Wody gorzkie czyli czyszczące, zawierające głównie siarczan sody i siarczan magnezyi (sól glauberską i angielską) w znacznej ilości.	Friedrichshaller Bitterwasser w Sachsen-Meiningen. (Ze względu na bardzo małą ilość działających składników, bo tylko 11.0 na litr, ma podrzędne znaczenie i nie wytrzymuje porównania z innemi).	Morszyn w Galicyi, posiada sześć zdrojów gorzkich, z tych najważniejszy jest zdrój Bonifacego.	Mnóstwo wód węgierskich jak: Victoria, Franciszka Józefa, Hunyady Janos, Apenta i t. d., oraz czeskie: Pülnauska i Seidschücka, posiadają wyższość nad wodą niemiecką, która jest bardzo słaba i droga. Carabana w Hiszpanii.	Z wodą morszyńską żadna inna tak pod względem ilości składników jak i działania nie może się porównać. Zajmuje ona pierwsze miejsce i może wszelkie inne wody tej kategoryi jako najskuteczniejsza zastąpić.
22	**VIII. Wody siarczane.** Zawierają: siarki metaliczne, chlorek sodu, siarczan sody, magnezyi i wapna, siarek sodu i mniej lub więcej siarkowodoru oraz inne związki w małej ilości.	1	Wody siarczane zimne.	Weilbach w Nasssauskiem; Langenbrücken w Badeńskiem: Nenndorf w Prusiech.	Busk i Solec w Królestwie Polskiem: Lubień i Swoszowice w Galicyi. Truskawiec zdrój Edwarda tamże.	Pierrefonds, Allevard, Labassere we Francyi; Alveneu, Lenk, Yverdon w Szwajcaryi. Baden pod Wiedniem.	Ponieważ dzisiejsze sposoby ogrzewania wód na ich skład chemiczny nie wpływają, przeto mając u siebie zdroje zimne, nie ma dobrej racyi udawać się do cieplic zagranicznych. Cztery podane wyżej zdroje polskie mogą wystarczyć wraz z innemi swemi przetworami do wszelkich celów, które przy pomocy wód tej grupy osiągnąć zamierzamy.
23		2	Cieplice czyli termy siarczane (posiadają często bardzo wysoką temperaturę 60° C. przekraczającą).	Akwisgran w Nadreńskiem.	Zdroje siarczane zimne podegrzane do odpowiedniej temperatury (zwykle nieco wyższej od ciepłoty ciała) mogą ustąpić termy naturalne w zupełności Piatigorsk na Kaukazie.	Treneczyn-Töplitz, Piszczany (Pystjan) na Węgrzech; Amélie les Bains, Barèges, Eaux Bonnes, Vernet we Francyi; Baden w Szwajcaryi i w. i,	

*) Należy wyróżnić wody solankowe czyli solanki od wód solnych; solankami nazywamy wody, których główną część składową stanowi chlorek sodu czyli sól kuchenna; zaś wodami solnemi lub słonemi, które zawierają siarczan sody. Typem pierwszych jest np. Ciechocinek, drugich Marienbad.

Kilkakrotnie wspominaliśmy w naszem piśmie o ogłoszonem jeszcze w roku 1902 w „Medycynie" zestawieniu naszych wód zdrojowych z obcemi, dokonanem przez zasłużonego na polu balneologii lekarza Dra H. Dobrzyckiego. Aby z niem zapoznać szerokie koła czytelników *Przewodnika*, umieszczamy ją w dzisiejszym numerze.

Tabela powyższa ponownie ogłoszoną została w niedawno wyszłej publikacyi Dra Dobrzyckiego p. t.: Zdrojowiska i miejscowości lecznicze w Niemczech i nasze względem nich stanowisko.

W następnym numerze podamy streszczenie tej publikacyi.

Inwestycye w zdrojowiskach.

Niemirów.

W tych dniach oddano do użytku gości willę „Dewajtis“ (zakładową). 30 pokoi różnych wielkości, wygodnie urządzonych; wodociągi, kanalizacya; restauracya i czytelnia; cieniste werandy; 200 kroków do łazienek; w pobliżu kręgielnia i place do różnych gier. Pokój z całodziennem utrzymaniem od 3·50 kor.

Wiadomości bieżące.

Od Redakcyi. Z powodu kilkudniowej obłożnej choroby redaktora Dra Flisa, wydanie Nru 6 uległo kilkudniowemu opóźnieniu.

Frekwencya w naszych zdrojowiskach:

W Ciechocinku	bawiło do dnia	10.	czerwca osób	2306
W Iwoniczu	„ „ „	30.	„ „	1877
W Krynicy	„ „ „	8.	lipca „	4015
W Rabce	„ „ „	7.	„ „	1685
W Rymanowie	„ „ „	10.	„ „	1441
W Żegiestowie	„ „ „	20.	czerwca „	111

Listy obce wykazują: Francensbad do 10. lipca 6710. Giesshübl do 4. lipca 139. Karlsbad do 14. lipca 36.166. Reichenhall do 12. lipca 7020. Szmeks do 14. lipca 1890.

W Żegiestowie odbyło się w dniu 12. b. m. uroczyste poświęcenie nowo wybudowanej kaplicy w stylu gotyckim, mogącej pomieścić 200 osób.

Towarzystwo przyjaciół Buska, o którem poprzednio wspominaliśmy w naszem piśmie, uzyskało zatwierdzenie władz.

Na zjazd balneologiczny w Zakopanem, który odbędzie się po 20. września, zgłosił w dalszym ciągu odczyt Dr. Żychoń (Zakopane) „O potrzebach naszych uzdrowisk wogóle a Zakopanego w szczególności“.

Komitetem gospodarczym Zjazdu balneologicznego jest według regulaminu każdorazowy Wydział Polskiego Tow. balneologicznego. W roku bieżącym Wydział upełnomocnił Dra J. Żychonia do zorganizowania w Zakopanem miejscowego Komitetu gospodarczego, który objął wszelkie sprawy zjazdowe. Wszelkie więc korespondencye i zgłoszenia odczytów należy przesyłać pod adresem Wydziału gospodarczego w Zakopanem.

Z Zakopanego piszą do „Czasu“: Zastęp publiczności nad wyraz dotąd mały. Zapytuję się w myśli, czy odpowiedzialne za dobro Zakopanego sfery nie powinnyby się zastanowić, czy nie mają na sumieniu tak zaniedbania, jak przeoczenia jakiego i przyobiecać sobie w przyszłości energiczniejszą akcyę. Zaniedbaniem nazwałbym brak umiejętnej reklamy, przeoczeniem zbywanie milczeniem artykułów o góralach, mylne rozsiewających wieści tak powiedzmy o braku już zupełnym wolnych mieszkań, o przeludnieniu, lub znów o szalonej epidemii — w końcu twierdzących na pewno i odwołujących się na urzędy lokalne, że ani jednego wypadku szkarlatyny nie było w tym roku! Każda informacya mylna i przesadzona jest zawsze szkodliwą, i mam przekonanie, że temu właśnie zawdzięczać należy to ociąganie się z przyjazdem do chwili, w której miasto robi się tak niemożebne, że je się opuszcza z musu, a nie dla przyjemności odwiedzenia tej, w każdym razie uroczej miejscowości.

Śniegi w górach stajały w tym roku gwałtowniej, niż zwykle, zatem ruch turystyczny mógłby się od miesiąca rozwinąć, tymczasem dotąd turystów na palcach policzyćby można. Hotele i pensyonaty, odmalowane i odświeżone, czekają napływu gości; cóż z tego, kiedy rażą wprost swojem odświeżeniem wśród walących się płotów ogrodów sąsiednich i niezamiecionych ich podwórzy, bo gmina nie działając solidarnie z klimatyką, niema siły wykonawczej i do porządku zmusić nie może. Park przy hotelu Stamary uporządkowany; nowa cukiernia Płonki, umieszczona w doskonałem miejscu, duży zastęp publiczności pomieścić może. Doskonale urządzony lawn-tennis przy hotelu Skoczyska otwarty już, i jak się dowiaduję, i w tym roku podwieczorki będą tam mieć w ogródku wielkie powodzenie, w hotelu zaś samym muzyka 13 pp. grywać będzie dwa dni w tygodniu, jak tylko większa ilość osób zawita. Słowem, możnaby ludzi do przyjazdu zachęcić, możnaby Zakopane ożywić, gdyby nie różne ale, które samym mieszkańcom psują krew, a przyjezdnych narażają na przykre następstwa złych informacyi.

W każdym razie dyrekcyi kolei należy podziękować, że podjęła ten trud cywilizacyjny, dając tyle i tak dobrych pociągów do Zakopanego; należałoby jednak zapewnić się, aby, robiąc tak wiele dla przyszłości Zakopanego i dla „letników“, nie zapominała o potrzebach żywotnych Zakopanego „zimowego“ i jego stałych mieszkańców i nie stawała w ciągłym oporze przy petycyach, które wpływać muszą o zatrzymanie na zimę albo jednego więcej pociągu, albo przynajmniej o uwzględnienie połączeń zimowych lepszych pomiędzy Zakopanem, Warszawą, Lwowem i Wiedniem. Niechże szanowna dyrekcya okaże się równie względną i racyonalnie patrzącą na te potrzeby, jak stała się hojną, aby nie powiedzieć rozrzutną w zadowoleniu żądań letników.

Należałoby też prosić odnośne władze, aby zechciały uwolnić gości od napaści na kolei i żądały od właścicieli hoteli i pensyonatów, aby służba ich na kolei nie rzucała się na gości i szkalowaniem sąsiada nie wydzierała wprost mu tego gościa, który tam lub tam jechać postanowił. Właściciele powinniby zrozumieć, że ten sposób zachowania się ich służby ubliża im samym i stawia ich na równi w poziomie pojęć cywilizacyjnych z tym samym krzykaczem, w tym jedynie celu przyjętym, płatnym za hałasowanie i nieprawdę! Tak, ta ostatnia uwaga dotknie niektórych nieprzyjemnie, ale to jedna z brzydszych stron Zakopanego. Lecz zszedłszy na to rozpamiętywanie, wolę skończyć, aby nie napisać zawiele, ufny, że i w tem zajdzie może pomału pomyślna zmiana!

Warszawskie Towarzystwo lekarskie uczciło uroczystym obchodem 50-lecia pracy półwiekowej b. profesora chirurgii w b. szkole głównej i w uniw. warszawskim dr. J. Kosińskiego. Zebrało się paręset osób. Jubilat zajął przygotowane dlań miejsce honorowe przy stole prezydyalnym, poczem zebranie zagaił prezes Towarzystwa, dr. W. Kamocki. Pierwszy zabrał głos prof. Kader, który przemawiał imieniem wszechnicy Jagiellońskiej; następnie mówił imieniem łódzkiego Tow. lekarskiego dr. Krusch, który też doręczył jubilatowi dyplom na członka honorowego tego Towarzystwa. Z kolei zabrał głos dr. W Szteyner — od b. asystentów i b. uczniów jubilata; dr. Kijewski dał rys historyczny działalności naukowej jubilata; od Towarzystwa naukowego warszawskiego mówił dr. Pruszyński; od Tow. hygienicznego warszawskiego dr. J. Bączkiewicz; od kasy pomocy wdów i sierot po lekarzach dr. Jakowski; od pogotowia ratunkowego dr. Józef Zawadzki; wreszcie sekretarz stały Tow. dr. Sokołowski. Po przemówieniach odczytano osiemdziesiąt kilka depesz gratulacyjnych. Na przemówienia w serdecznych słowach odpowiedział rozrzewniony do łez jubilat, dziękując za owacyę.

Nowy pociąg do Zakopanego. Na ostatniej czerwcowej sesyi państwowej Rady kolejowej uchwalono wniosek o zaprowadzenie całorocznego pociągu na linii Kraków-Zakopane, z odjazdem z Krakowa o godz. 3·15 popołudniu, a przyjazdem do Zakopanego o godz. 8·49 wieczór. Pociąg taki kursuje obecnie tylko w sezonie letnim. Wykonanie nastąpi zapewne dopiero w roku przyszłym. Byłoby to bardzo pożądane udogodnienie, którego brak daje się w ożywionym sezonie zakopiańskim bardzo we znaki.

Biuro informacyjne w Zakopanem. Krajowy Związek turystyczny zawiadamia, że dla dogodności osób, bawiących w Zakopanem, otwiera z dniem 2. lipca b. r. biuro informacyjne, które interesowanym wszelkich wyjaśnień, dotyczących spraw kolejowych, pocztowych i t. p. udzielać będzie, nadto przyjmować będzie zamówienia na bilety okrężne na wszystkie koleje, organizować zjazdy do salin w Wieliczce i t. d. Biuro mieści się w gmachu Towarzystwa tatrzańskiego na Krupówkach.

Na wystawie zdrojowej w Ciechocinku otrzymali medale złote Połąga, Stawuta, Kosów, Ojców, Dr. Chramiec, Klimatyka Zakopańska; Dyplomy honorowe: Krynica, Nałęczów, Sanatoryum Dra Dłuskiego, Dr. Dobrzycki; dyplomy uznania: Dr. Puławski, Dr. Rubin. Nadto przyznano medale srebrne i brązowe

Konsulat duński we Lwowie nadesłał do Redakcyi naszej kilka prospektów miejscowości kąpielowych nadmorskich w Danii z prośbą o zwrócenie na nie uwagi interesowanych. Uderza w nich taniość pobytu przy dogodności urządzeń. Poznanie tych miejscowości byłoby bardzo na czasie, gdyż wobec nie wielkiej odległości od kąpielisk pruskich mogłyby je w zupełności zastąpić. Należałoby tylko wcześniej prospekta te rozesłać wszystkim lekarzom w Galicyi, Królestwie i Ks. Poznańskiem.

Bagatelizowanie podróżującej publiczności. Czytamy w warszawskim „Kuryerze Porannym“ : Zarząd kolei warszawsko-wiedeńskiej zamierzał udogodnić podróże z Warszawy do Krakowa przez wprowadzenie wagonów bezpośrednich „Warszawa—Kraków“. Przeciwko temu jednak — rzecz ciekawa – zaoponowała kolej austryacka, która i nadal postanowiła zmuszać podróżujących do korzystania z brudnych, ciasnych i dusznych „pudeł“ swych, krążących między Granicą a Krakowem. Jestto najwyższy dowód lekceważenia publiczności, której nadto wszystko jeszcze przecież kolej austryacka przy podróżach do Krakowa nakazuje przesiadać się w Granicy i Trzebini. Wobec tego stwierdzamy, że skoro krzyczące te braki i niewygody chciała wyrównać kolej warszawsko-wiedeńska, to obowiązkiem i powinnością kolei austryackich było nie tylko nie sprzeciwiać się temu, ale w zrozumieniu niedołężnej swej gospodarki starać się o jak najrychlejsze urzeczywistnienie zamiarów kolei warszawsko-wiedeńskiej.

Lista gości w Żegiestowie

przybyłych od 1-go lipca do 15-go lipca 1908 r.

Liczba porządk.	Nazwisko, imię i godność	Miejsce stałego pobytu	Pomieszkanie w Żegiestowie	Ilość osób
74	Ks. Halak Piotr, proboszcz	Gręboszów	Karolówka	1
75	Kusznir Włodzimiera, żona sędziego	Brody	Żegotka	1
76	Neymann Antoni	Warszawa	Zdrój	4
77	Poschalski Feliks	Radom (K. P.)	„	1
78	Juszeński Bogusław, komisarz Dyrekcyi skarbu	Lwów	Wodospad	4
79	Jakubowicz Blima, kupcowa	Rymanów	Potok	1
80	Jaracz Stanisław, prawnik	Warszawa	Zdrój	1
81	Ks. Sałaciński Aleksander, prałat	Piotrków	Żegotka	1
82	Stempel Marya, kupcowa	Kraków	Popielaty	2
83	Kowalska Eugenia, żona lekarza	Tarnów	Żegotka	6
84	Baudisz Amalia, żona asystenta kolejowego	Czortków	„	1
85	Rożycki Józef, radca dworu	Łuków (K. P.)	Zdrój	4
86	Wilczkowski Antoni, przemysłowiec	Kijów	„	5
87	Hermann Marya, nauczycielka	Sosnowiec	Żegotka	1
88	Bano szef policyi granicznej	Bardyjów	Karolówka	1
89	Spilenberg sędzia	Kiszeben	„	1
90	Kovacs, komisarz policyi	Lubowla	„	1
91	Niepokojczycka Emilia	Radom	Wodospad	3
92	Dunikowski Bolesław, sędzia wojskowy	Kraków	Żegotka	1
93	Przewłocka Jadwiga	Tuchów	Zdrój	3
94	Zakrzeńska Janina, żona doktora praw	Warszawa	Żegotka	3
95	Douglas Paulina, obywatelka	Kijów	„	2
96	Bokszczaninowa Paulina, żona pułkownika	Grodno (Litwa)	Zdrój	2
97	Koch Ewa	Tarnów	Potok	1
98	Koch Sara	„	„	1
99	Herzweig Amalia	Złoczów	„	1
100	Dr. Kurzyniec Wojciech, c. k. lekarz powiatowy	Dąbrowa	Hotel	1
101	Dr. Pykosz Władysław, c. k. komisarz skarbowy	Przemyśl	Karolówka	1
102	Rzuchowska Marya, żona zarządcy podatkowego	Gliniany	Żegotka	2
103	Korzeniowska Stefania, liceantka	Przemyśl	Karolówka	1
104	Majcherczyk Józefa	„	„	1
105	Duszyński Michał, inżynier	Warszawa	Popielaty	2
106	Szajnówna Salomea	Stary Sącz	Alojzówka	2
107	Perlberger Otylia	Brzesko	Potok	1
108	Drożdzikowski Eugeniusz, profesor gimnazyalny	Tarnów	Żegotka	1
109	Dr. Szepielowicz Leon, profesor uniwersytetu	Charków	„	1
110	Teller Selig, kupiec	Bucz	Potok	1

Liczba porządk.	Nazwisko, imię i godność	Miejsce stałego pobytu	Pomieszkanie w Żegiestowie	Ilość osób
111	Ks. Szewczyk Józef	Otfinów	Żegotka	1
112	Bauer Piotr, emeryt	Krosno	Alojzówka	2
113	Wierzbowscy Eugeniuszowie	"	"	3
114	Zielińska Marya, żona lekarza	Gródek Jagiell.	Żegotka	2
115	Łada Skibińska Janina, żona literata	Kraków	Zdrój	1
116	Obmińska Marya, nauczycielka	Stary Sącz	Karolówka	1
117	Obmińska Zofia, nauczycielka	" "	"	1
118	Mierzyńska Marya, kapitalistka	Warszawa	Popielaty	1
119	Karpowicz Zofia, nauczycielka	Łódź (K. P.)	Zdrój	1
120	Karpowicz Marya, kurs.	"	"	1
121	Beneszowa Jadwiga, żona urzędnika	Jasło	"	3
122	Gąsiorowska Wilhelmina	"	"	1
123	Weinsberg Hermina, żona lekarza		Karolówka	3
124	Zaporska Janina, nauczycielka	Kraków	Zdrój	1
125	Adamska Janina	Radom	"	1
126	Orzechowska Kamila, żona rewidenta kolejowego	Stanisławów	Żegotka	1
127	Zaleska Wanda	Kraków	Zdrój	2
128	Skowrońska Walerya, żona aptekarza	Złoczów	Karolówka	1
129	Dr. Wodniecki Józef, c. k. lekarz pułkowy	Tarnów	Żegotka	8
130	Rausch Henryk, dyrektor konces. szkoły handlowej	"	Zdrój	1
131	Szczepański Edmund, profesor	Łódź	Żegotka	1
132	Paciorkowska Euzebia, żona lekarza wel.	Radomsk	"	4
133	Paciorkowski Antoni, lekarz welis.	"	"	1
134	Schirnbock de Rauthstetten Leopold, profesor gimn.	Dębica	Karolówka	2
135	Serafińska Kamila, wdowa po adwokacie	Bochnia	"	1
136	Mroczkowski Leon, inżynier	Radom	Żegotka	3
137	Münch Marya, żona piwowara	Okocim	Zdrój	1
138	Kałuska Jadwiga, właścicielka dóbr	Lichwin	Karolówka	2
139	Lipiński Jan, urzędnik	Warszawa	"	3
140	Plesnar Józef	Kraków	Wodospad	2
141	Schaiter Jadwiga, córka lekarza	"	Hotel	3
142	Malinowska Marya, żona nadinżyniera	Nowy Sącz	Zdrój	5
143	Gisges Helena, urzędniczka prywatna	Gorlice	Karolówka	1
144	Lisiecki Zygmunt i Bronisława	Warszawa	Hotel	2
145	Konopka Zdzisław, inspektor lasowy	Gorlice	Karolówka	1
146	Wiśniakowska, żona pomocnika rejenta	Warszawa	Zdrój	3
147	Menkes Barbara, nauczycielka muzyki	Jarosław	Pawilon	2
148	Motryczanka Helena	Lwów	Żegotka	1
149	Czaplińska Janina, obywatelka	Sycyna (K. P.)	Karolówka	3
150	Chylińska Józefa, nauczycielka	Warszawa	Hotel	1
151	Poschalski Mikołaj, przemysłowiec	Radom	Zdrój	1
152	Trink Rozalia	Rzeszów	Potok	1
153	Dr. Skowroński Michał, zastępca prokuratora państwa	Tarnów	Karolówka	1
154	Winter Irena	Przemyśl	Alojzówka	1
155	Rybczyński Tomasz, urzędnik bankowy	Lwów	Żegotka	1
156	Dziewski Bolesław, doktór medycyny	Krasnystaw	"	2
157	Jugendfein Agnieszka	Kraków	Wodospad	3
158	Jędrzejowska Wanda, wdowa po prokuratorze	Lwów	Karolówka	1
159	Bętkowska Marya i Karolina	"	"	2
160	Maftyniukowa Seweryna, żona as. fabryki tytoniu	Winniki	Alojzówka	1
161	Schechtel Laura	Lwów	Popielaty	1
162	Śliwiński Władysław, kierownik kopalni nafty	Borysław	Żegotka	1
163	Opolska Paulina, żona zarz. pod.	Mościska	"	4
164	Ks. Rabczak Paweł	Brzostek	Karolówka	1
165	Kurczyńska Wanda	Warszawa	Żegotka	1
166	Zalewska Antonina	"	"	1
167	Ficka Marya	"	"	1
168	Szczaniecka Marya, córka właściciela dóbr	Rudniczysk (W. K. P.)	Karolówka	1
169	Smolicka Wanda, córka c. k. radcy sądu	Gorlice	"	1
170	Szczaniecka Iza, żona sędziego	"	"	1
171	Praczyński Stefan, urzęd. kred. dla handlu i przemysłu	Lwów	"	1
172	Russowa Marya, żona aptekarza	Ropczyce	Wodospad	1
173	Błaszyński Mieczysław, st. agent	Warszawa	Żegotka	4
174	Margulies Anna, kupcowa	Jasło	Popielaty	1
175	Łuczkiewiczowa Józefa, wdowa po nadradcy	Lwów	Żegotka	2
176	Borecka Wanda	"	"	1

Liczba porządk.	Nazwisko, imię i godność	Miejsce stałego pobytu	Pomieszkanie w Żegiestowie	Ilość osób
177	Krzyżagórska Marya	Lwów	Karolówka	4
178	Gans Berta, żona adwokata	Przemyśl	"	4
179	Kwaśniewski Leonard	Warszawa	Wodospad	2
180	Ks. Godek Józef, proboszcz	Czermna	Karolówka	1
181	Resenberg Euci	Brody	Żegotka	1
182	Małachowski Marceli, słuchacz praw	Lwów	Karolówka	1
183	Klugerowa Józefa	Kraków	"	3
184	Rybińska Michalina, żona architekta	"	"	4
185	Osmolska Marya	"	"	2
186	Skirmunt Mścisław	"	Żegotka	1
187	Polonyj Tadeusz, rewident kolejowy	Nowy Sącz	Karolówka	1
188	Fischer Adela	" "	"	1
189	Hoszowski Mieczysław, c. k. asystent Dyrekcyi skarbu	Lwów	"	2
190	Dr. Pers Karol	Nowy Sącz	Żegotka	1
191	Walter Stanisław	" "	"	1
192	Dunikowski Bolesław, sędzia wojskowy	Kraków	"	1
193	Zielińska Tekla, żona urzędnika	"	"	3
194	Frączkiewicz Aleksander, dyrektor gimnazyum	Brzeżany	"	2
195	Gewürz Celina, żona kupca	Lwów	Popielaty	2
196	Demeter Marya, właścicielka realności	"	"	1
197	Mordarska Marya, żona kupca	Grybów	Karolówka	1
198	Staudacher Bronisława	Lwów	Popielaty	3
199	Ks. Szmuc Zygmunt, katecheta	Jaćmierz	Karolówka	1
200	Szmucówna Zofia	"	"	1
201	Dr. Adolf Kuhn, starszy lekarz powiatowy	Lwów	Żegotka	5
202	Hauswald Karolina, żona kupca	Stanisławów	Wodospad	5
203	Nowakowska Helena, żona c. k. notaryusza	Rudki	Karolówka	2
204	Hołczykiewicz Eugenia	"	"	1
205	Daniaczek Chana	Nowy Sącz	Potok	1
206	Śliwińska Stanisława	Ekaterynosław, Ros.	Żegotka	1
207	Zarembina Olga, żona administratora folwarku	Hermanów	Karolówka	1
208	Chomin Zofia, pryw.	"	"	1
209	Zichenter Władysław	Bochnia	"	1
210	Skowroński Stanisław, magister farmacyi	Złoczów	"	1
211	Kassubé Cyryli, zarządca dóbr	Rapica Ruska	Pawilon	1
212	Bartoszówna Marya	" "	"	1
213	Górska Janina	Warszawa	Żegotka	5
214	Wojciechowska Walerya, żona kupca	Kraków	Karolówka	3
215	Hojecka Marta, słuchaczka Uniwersytetu	"	"	1
216	Dr. Eminowicz Wincenty, sekretarz magistratu	"	Żegotka	2
217	Kapłańska Wanda, nauczycielka	Brody	Karolówka	2
218	Iwanicka Władysława	Chełmek	Popielaty	2
219	Leiner Izrael	Tarnów	Potok	1
220	Gancarczyk Józef, profesor	Kraków	Hotel	1
221	Molenda Roman, profesor	Stanisławów	Żegotka	1
222	Dulęba Adolf, artysta dramatyczny	Lwów	"	1
223	Grünhauser Emma, pryw.	Kraków	Karolówka	1
224	Piątkiewicz Stanisława, żona notaryusza	Lwów	Żegotka	1
225	Oświecimska Karolina	Borzęcin	Wodospad	2
226	Weinstein Cyli	Brzesko	Potok	5
227	Kaczkowska Emilia, właścicielka dóbr	Kraków	Karolówka	2
228	Sieczkowski Wacław, kapitalista	Warszawa	Żegotka	1
229	Tkaczyk Bolesław, urzędnik krak. Towarzystwa ubezp.	Lwów	Karolówka	3
230	Kawecka Marya, pryw.	Podgórze	"	1
231	Kisielewska Dozia, pryw.	Wyrnica	"	1
232	Hawdik Aniela		"	1
233	Bilekowa Stefania, żona pocztmistrza	Rymanów	Alojzówka	1
234	Diormut	Strzyżów	Potok	1
235	Dąbrowski Stefan, doktór medycyny	Lwów	Karolówka	2
236	Berger Marina	Strzyżów	Potok	1
237	Melamełk Estera		"	1
238	Gorbatek Olga	Kijów (Rosya)	Karolówka	2
239	Żukotyńska Sas-Irena żona adwokata	Kraków	"	2

Razem . . 292

Suma poprzedniej listy gości . . 111

Ogólna ilość osób . . 403

Spis lekarzy Polaków ordynujących w zdrojowiskach krajowych i obcych.

Abbazia: Dr. X. Gorski (zimą).

Baden pod Wiedniem: Dr. Kümmerling.

Biarritz: Dr. Bohdanowicz (latem).

Birsztany: Dr. Grodecki.

Busko: Dr. Drewnowski, Majkowski, Rubinstajn, Sawicki, Sulimirski, Talko.

Bystra: (Sląsk austr.): Dr. Jekels.

Cudowa: Dr. Brodzki.

Ciechocinek: Dr. Arnstein, Besiekierski (chir.), Chwat, Ciągliński, Dembicki, Górski, Grudziński, Holc, Jezierski, Konarzewska, Kuk (dent., 3 razy w tygodniu), Lorentowicz, Lubowski, Polikier, Przyrembel, Pyrz, Ruppert, Rydzykowski, Sinołęcki, Steinberg, Tannenbaum, Wychowski.

Darków: Dr. Klimek.

Druskieniki: Dr. Bujakowski, Konwerski, Markiewicz, Sawicki, Zaleski.

Franzensbad: Dr. Moraczewska, Rosner, Steinsberg, Zeitner.

Gleichenberg: Dr. Bulikowski.

Grado: Dr. Oransz.

Gries koło Bozen: Dr. Nazarkiewicz.

Hall (Bad): Dr. Feuerstein.

Inowrocław: Dr. Krzymiński, Przybyszewski.

Iwonicz: Dr. Berger, docent Gabryszewski, Lanes, Staniszewski, Stauber, Turzański, Wallach.

Karlsbad: Dr. docent Biernacki, Goldwasser (okul.), Hassewicz, Kaufmann, Kołaczkowski, Kostecki, Kretowicz, Kropf, Maleszewski, Moraczewski, Scharf, Śliwiński, Süsskind, Wasserthal.

Kissingen: Dr. F. Chłapowski, Maciejewski.

Kołobrzeg: Dr. A. Chłapowski.

Kosów: Dr. Tarnawski.

Krynica: Dr. Aronsohn, Askenazy, Better, Cercha, Dębicki, Ebers, Kmietowicz, Kopf, Lewicki, Lorentski, Mayer, Skórczewski, Tyszecki (dent.), Wąsowicz, Zarzycki, Zathey.

Lubień: Dr. Mikolašek, Obmiński.

Marienbad: Dr. Dobija, Eichhorn, Harajewicz, Kwiatkowski, Liebeskind, Prager, Reinhold, Schermant, Szczepański.

Maryówka: Dr. Zakrzewski.

Meran: Dr. Binder, Knobel (zimą), Żuliński (zimą).

Morszyn: Dr. Hinze.

Nałęczów: Dr. Babski, Dobrucki (raz na tydzień), Gałczyński, Gliński, Makowski, Malewski, Puławski (dyr. zakł.).

Nauhaim: Dr. Jankowski, Łowiński.

Nizza: Dr. Bohdanowicz (zimą).

Odessa: Dr. Jachimowicz.

Oeynhausen: Dr. Janta-Połczyński.

Ojców: Dr. Kozłowski.

Piszczany: Dr. Brand, Teichmann.

Połąga: Dr. Skowroński, Świętochowski (zakładowy).

Pustomyty: Dr. Blaim.

Rabka: Dr. Cholewicz, Kaden, Lang, Supiński (l. zakł.).

Reichenhall: Dr. Goldschmidt, Sadowski.

Rymanów: Dr. Bielecki, Dukiet, Regiec, Wajgiel.

Sławuta: Dr. Dobrzycki, Dzierzbicki.

Solec: Dr. Daniewski, Knoff.

Swoszowice: Dr. Bogdanik.

Szczawnica: Dr. Gorski, Hammerschlag, Kołączkowski, prof. Korczyński, Kretz, Kruszyński, Mohr, Singer, Żuliński.

Trenczyn: Dr. Filipkiewicz (lek. zakł,), Münz, Wobr.

Truskawiec: Dr. Krzyżanowski, Mindes, Pelczar, Praschil.

Vichy: Dr. Biernawski.

Wiesbaden: Dr. Błociszewski.

Wisła (Śląsk austr.): Dr. Zanietowski.

Wysowa: Dr. Kraszewski.

Zakopane: Dr. Brzeziński, Chramiec, Chwistek, Czaplicki, Dłuska, Dłuski, Gaik, Gawlik, Łazowski, Majewicz, Sokołowski (dent.), Żychoń.

Żegiestów: Dr. Piotrowski.

Nakładem Polskiego Tow. Balneologicznego. — Drukarnia Związkowa w Krakowie (ulica Mikołajska 13) pod zarządem A. Szyjewskiego.

Truskawiec

Zakład zdrojowo-kąpielowy oraz stacya klimatyczna.

Ostatnia stacya kolejowa **Drohobycz.**

Sezon od 15-go maja do końca września.

LEKARZE ZAKŁADOWI

Radca ces. **Dr. Edward Krzyżanowski** z Buczacza.

i **Dr. Tadeusz Praschil** ze Lwowa.

Położony w kotlinie na wysokości 1200 stóp, posiada kąpiele: słone, słono-siarczane, borowinowo-żelaziste, elektryczne, źródła słono-gorzkie do picia, oraz szczawę alkaliczną.

Urządzenia kąpielowe pierwszorzędne: Wanny porcelanowe, marmurowe, metalowe i drewniane.

Zakład inhalacyjny systemu Wassmutha. Leczenie elektrycznością, masażem, kuracya żętyczna i mleczna.

Mieszkania wzorowo urządzone. Sala balowa i teatralna. Lawn-Tennis. Kręgielnia. Czytelnia. Kasyno. Własna orkiestra. Apteka, poczta i telegraf w miejscu. Kościółek katolicki i cerkiew ruska. Dwie restauracye zakładowe pierwszorzędne.

Osobną broszurę **o Truskawcu** wysyła na żądanie

ZARZĄD.

Dr. ZENON PELCZAR, b. długoletni lekarz zakładowy, ordynuje nadal od 15-go maja **W TRUSKAWCU** (willa Zofia). Telef. Nr. 3.

ŻEGIESTÓW

Lekarz Dr. T. Piotrowski.

- Najsilniejsze szczawy ziemno-żeleziste. -

Kąpiele słoneczne.

Zaprowadzono kanalizacyę, wodociągi i oświetlenie elektryczne.

Kąpiele mineralne, najobfitsze w kwas węglowy, borowinowe, hydropatyczne i rzeczne w Popradzie. Okolica cudowna. Trzy sezony. W pierwszym i trzecim sezonie cena mieszkań i kąpieli o 30% niższa.

Stacya kolejowa, telegraf i poczta na miejscu.

CUKIERNIA i RESTAURACYA WALERYANA PŁONKI W ZAKOPANEM

narożnik Krupówki i ul. Marszałkowskiej

odznaczona na Wystawie lwowskiej 1894 roku — poleca się Szanownej P. T. Publiczności.

LUBIEŃ

Zakład zdrojowo-kąpielowy i hydropatyczny

w pobliżu Lwowa.

Najsilniejsze wody siarczane na kontynencie. Kąpiele siarczane, siarczano-gazowe, kąpiele gazowe, jak w Nauheim i borowinowe. Leczenie elektrycznością, masażem i gimnastyką.

W Lubieniu leczą się ze znakomitym skutkiem: Reumatyzm stawowy i mięśniowy, nawet najwięcej zastarzałe formy, najuporczywsze ischiasy i nerwobóle, artrytyzm, obrzęki po złamaniach i zwichnięciach, choroby nerwowe, zapalenia okostnej stawów, choroby skórne i kobiece.

Sezon trwa od 20-go maja do końca września.

Mieszkanie wygodne już od 1 K. dziennie. Restauracya tania i dobra. Kąpiele po Kor. 1·20, 1·40 i 1·60, borowinowe 3 Kor. Dla ubogich znaczne opusty.

Stacya kolejowa, poczta, telegraf i apteka w miejscu. Do każdego pociągu omnibus za 20 hal. od osoby. Łazienki centralnie ogrzewane.

Lekarz zakładowy: **Dr. Ksawery Obmiński**

Zakład otrzymał w ubiegłym roku elektryczne oświetlenie i połączenie telefoniczne.

Wszelkich objaśnień udziela odwrotnie

Zarząd kąpielowy.

MERAN.

Dr. Bindera willa „Stefania“

Sanatoryum i Zakład wodoleczniczy

z komfortem urządzony, wspaniale położony.

Środki lecznicze: Woda we wszelkiej formie, kąpiele mineralne, gazowe obojętne i solankowe, kąpiele elektryczne z różnymi prądami, świetlne, słoneczne i powietrzne. Leczenie dyetetyczne, wzniesieniowe, winogronowe. Mechanoterapia, gimnastyka lecznicza, szkoła chodzenia dla tabetyków, sport. Leczenie elektrycznością, prądy stałe, zmienne, faradyczne, influencyjne i wysokiego nasilenia. Gruźliczych nie przyjmuje się.

Sezon od 1-go września do końca maja.

Ceny umiarkowane. — Prospekty wysyła

Dr. Binder.

Leczy także poza Zakładem i dozwala korzystać ze środków leczniczych Zakładu eksternistom.

Zakład wodoleczniczy. **Riesenhof** Kąpiele słoneczne i powietrzne.

Nowoczesne fiz.-dyet. **sanatoryum**, wspaniałe położenie. 30 m. od dworca kolejowego **Linz**, u stóp góry Pöstling, w zaciszu wolnem od kurzu, wśród lasów szpilkowych. Indyw. leczenie, trwały skutek we wszel. chorobach **nerwowych, kobiecych i uporczywych.** Leczenie dyet., odtłuszczające i tuszy dodające sposobem dra Lahmanna. **Łazienki czterokomór., mięsienie sposobem Thure Branda i wibracyjne, kąpiele z kwasem węglowym i mineralne**, wziewanie **Bullinga**, szkoła pływania, lawn-tennis, własna obora, ceny umiarkowane, prospekty darmo. **Dr. Fränkel** ze Lwowa.

Drukarnia Związkowa w Krakowie.